19/05/2021

Οι δεκατρείς Οσιομάρτυρες της Ιεράς Μονής Καντάρας

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Του Χριστόδουλου Γ. Παχουλίδη

«Μέγα καύχημα μονής Καντάρας, στύλοι άσειστοι Ορθοδοξίας, ανεδείχθητε Θεοφόροι Πατέρες. Την πίστιν γαρ αλώβητον τηρήσαντες, ποικίλοις βασάνοις ενηθλήσατε και πυρί τελειωθέντες, συνόμιλοι Αγγέλων γεγόνατε. Δι' ο αδιαλείπτως πρεσβεύετε, δωρηθήναι ημίν το μέγα έλεος».

Με αυτόν τον υπέροχο ύμνο και άλλους πολλούς, η Κύπριδα Εκκλησία τιμά στις 19 Μαΐου εκάστου έτους, τους δεκατρείς στεφανηφόρους μάρτυρες της ιεράς μονής Καντάρας, Ιωάννη, Κόνωνα, Ιερεμία, Μάρκο, Κύριλλο, Θεόκτιστο, Βαρνάβα, Μάξιμο, Θεόγνωστο, Ιωσήφ, Γεννάδιο, Γεράσιμο και Γερμανό, οι οποίοι περίλαμπρα στολίζουν την εν ουρανοίς χορεία των Κυπρίων αγίων, και που με το μαρτυρικό θάνατό τους, κράτησαν αλώβητη την Ορθόδοξη πίστη στο πολύπαθο νησί μας, στα πολύ δύσκολα τότε χρόνια. Για τους υπέρ της Ορθοδοξίας αγώνες τους, υπέστησαν φρικτό μαρτυρικό θάνατο στις 19 Μαΐου 1231, θύματα της τότε Λατινικής κακοδοξίας, ιδιαίτερα του Πάπα της Ρώμης Γρηγορίου του Θ΄, ο οποίος ήθελε να επικρατήσει στο Νησί μας, «πάση θυσία», η Λατινική Εκκλησία.

Τότε η Εκκλησία του Αποστόλου Βαρνάβα, η Εκκλησία της Κύπρου μας, ολόκληρο το Νησί μας, βρισκόταν κάτω από στυγνή Φράγκικη Κυριαρχία. Ο Άγγλος ιστορικός John Hackett, ο οποίος υπηρέτησε στην Κύπρο ως στρατιωτικός ιερέας από την αρχή της Αγγλικής κατοχής της Κύπρου (1878), μέχρι του 1895, στο τρίτομο μνημειώδες έργο του, «Ιστορία της Εκκλησίας της Κύπρου» (τόμος Α΄, σελ. 115-124), αναφέρει: «Είχε πλημμυρίση (η Κύπρος), εξ ορδών Λατίνων κληρικών, οίτινες είχον ανατρέψη τας εκκλησίας και ληστέψη την περιουσίαν αυτών. Ο σεβάσμιος αυτών Αρχιεπίσκοπος ήτο ήδη φυγάς, εξωσθείς εκ του θρόνου αυτού, υπό του Λατίνου Επιβάτου, όστις δεν ηνείχετο αντίπαλον παρά τον θρόνον του, ουδ' επέτρεπε τοις ορθοδόξοις Επισκόποις, να ασκώσι τα οικεία αυτών δικαιώματα, πρίν ή υπόσχωνται αυτώ υποταγήν …»

Για να στηρίξουν το Ορθόδοξο πλήρωμα της Εκκλησίας της Κύπρου, το οποίο παρά τα μαρτύρια, τις πιέσεις και τους εξευτελισμούς, αγωνιζόταν με υπομονή και αξιοπρέπεια, να κρατήσει ατόφια την Ορθόδοξή του πίστη, έφθασαν στην Κύπρο γύρω στο 1228, δύο ορθόδοξοι ασκητές, «εξαιρέτου ευσεβείας και αναμβισβητήτου υπέρ της Ορθοδοξίας ζήλου», οι Ιωάννης και Κόνων, που μόναζαν σε ένα από τα μοναστήρια του Καλού Όρους της Αλάγιας, που βρίσκεται στην ανατολική παραλία του κόλπου της Αττάλειας της Μικράς Ασίας (ή κατά τον J. Hackett, «ανήκοντες εις εν των πολυαρίθμων μοναστηρίων των περιστεφόντων την ιεράν κορυφήν του Άθω». Στην αρχή ανέβηκαν στην ιερά μονή Μαχαιρά. Έπειτα από λίγο χρόνο, μαζί με έναν άλλο ασκητή, το Θωμά, πέρασαν στο απέναντι βουνό, στον Πενταδάκτυλο, στην ιερά μονή του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου του Κουτσοβέντη. Από τη μονή αυτή ακολούθως μετέβησαν και

εγκαταστάθηκαν στην απόμερη ιερά μονή της Παναγίας της Κανταριώτισσας. Στη μονή αυτή ήλθαν και μόνασαν μαζί τους και άλλοι ασκητές και ζηλωτές, ως προς την Ορθόδοξη πίστη, και έτσι ο αριθμός των μοναχών, ανέβηκε στους δεκατρείς.

Η φήμη της αρετής και της ευλάβειας καθώς και η δράση τους για στήριξη των Ορθοδόξων της Κύπρου, έφτασε και στα αυτιά των Λατίνων κατακτητών. Γι' αυτό, ο Λατίνος Αρχιεπίσκοπος της Κύπρου Ευστόργιος έστειλε δύο αντιπροσώπους στη μονή της Κανταριώτισσας, ένας των οποίων ήταν ο Δομινικανός μοναχός και ιεροεξεταστής Ανδρέας, «... Οίτινες ήρξαντο ερωτώντες αυτούς περί των θρησκευτικών αυτών ιδεών. Αι λαμβανόμεναι απαντήσεις εκρίνοντο ικανοποιητικαί μέχρις ου, οι Παπικοί εξετασταί ήγγισαν το ζήτημα τοσούτον γόνιμον ερίδων μεταξύ των δύο Εκκλησιών, το της χρήσεως των αζύμων...». Τότε οι Ομολογητές Ασκητές της Καντάρας, στάθηκαν βράχοι ακλόνητοι, ευθαρσείς πρόμαχοι της Ορθοδοξίας και με τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος εύστοχα απέκρουαν τις κακοδοξίες της Παπικής Εκκλησίας. Τότε, ο περιβόητος ιεροεξεταστής Ανδρέας διέταξε τους τολμηρούς μοναχούς «να απολογηθώσιν εν ρητώ χρόνω, ενώπιον του εν Λευκωσία Λατίνου Αρχιεπισκόπου ...». Οι ατρόμητοι άνδρες απήντησαν, ότι «ήταν έτοιμοι να έλθωσιν εις Λευκωσίαν και υποστώσιν μυρίους εν ανάγκη θανάτους, χάριν της Ορθοδόξου Πίστεως». Την προηγούμενη νύκτα, που την επομένη ημέρα θα αναχωρούσαν για τη Λευκωσία, γνωρίζοντες ότι ο θάνατος θα είναι το βέβαιο τίμημα των αγώνων τους για υπεράσπιση της Ορθοδοξίας, την πέρασαν μέσα στην εκκλησία της μονής, τέλεσαν αγρυπνία, προσευχήθηκαν με κατάνυξη και κοινώνησαν των Αχράντων Μυστηρίων. Έτοιμοι για το μαρτυρικό θάνατο έφθασαν στη Λευκωσία και κατέλυσαν στην ιερά μονή του Αγίου Γεωργίου των Μαγκάνων, έξω από τα τείχη της πόλης αυτής. Εκεί κατέφθασε και πλήθος Ορθοδόξων κατοίκων από την ίδια τη Λευκωσία, αλλά και από τα γειτονικά της χωριά, και τους υποδέχθηκε με ακράτητο ενθουσιασμό, αλλά και με δάκρυα στους οφθαλμούς.

Όταν πληροφορήθηκε περί της αφίξεώς των δεκατριών μοναχών, στη Λευκωσία, ο άσπονδος εχθρός τους ιεροεξεταστής Ανδρέας, ως και για την υποδοχή που έτυχαν από τούς Ορθόδοξους χριστιανούς της Λευκωσίας και των περιχώρων της, έτρεξε με υπερβάλλοντα ζήλο και ειδοποίησε το Λατίνο Αρχιεπίσκοπο περί των συμβάντων. Αυτός διέταξε να παρουσιαστούν αμέσως ενώπιόν του. Αυτοί (οι δεκατρείς μοναχοί), πορευμένοι το δρόμο προς το μέγαρο του Λατίνου Αρχιεπισκόπου, έψαλλαν με ένα στόμα, τον ριθ΄ (118) ψαλμό. Όταν έφθασαν ενώπιον του προκαθημένου της Λατινικής Εκκλησίας της Κύπρου, αυτός με διάφορους τρόπους, προσπάθησε να τους μεταπείσει να ασπασθούν τις θέσεις της Παπικής Εκκλησίας στα θέματα της πίστης. Οι δεκατρείς Ομολογητές της Ορθοδοξίας επανέλαβαν ενώπιόν του, ό,τι είχαν πει και στον αντιπρόσωπό του,

ιεροεξεταστή Ανδρέα: «Υμείς ούτω λέγομεν, ότι όσοι των Αζύμων μεταλαμβάνουσι, της αληθείας εκπίπτουσι και εναντία του Αγίου Ευαγγελίου, των Θείων Γραφών και των Ιερών Συνόδων παραδειγματίζουσι και πεπλανημένοι εισί, ουχ' οι ζώντες μόνον, αλλά και οι προαπελθόντες …».

Τότε ο Λατίνος Αρχιεπίσκοπος Ευστόργιος διέταξε με πολύ θυμό, να αρχίσουν πρώτα τα βασανιστήρια και μετά να τους κλείσουν σε σκοτεινή φυλακή, γιατί πίστευε ότι με τον τρόπο αυτό θα κλόνιζε την ευστάθειά τους προς την Ορθοδοξία. Αμέσως, οι δεκατρείς αυτοί υπέρμαχοι της Ορθοδοξίας, απήχθηκαν στη φυλακή, αφού υποβλήθηκαν υπό των «ακάρδων δεσμοφυλάκων» σε εξευτελισμούς και «απανθρωποτάτας βασάνους». Στη φυλακή, υπέστησαν βάναυσα βασανιστήρια καθ' όλη τη διάρκεια των τριών χρόνων, που έζησαν σ' αυτήν. Ένεκα των βασανιστηρίων αυτών, ο συναθλητής τους Θεοδώρητος απέθανε. Το νεκρό αυτού σώμα υπεβλήθηκε σε ατίμωση, σύρθηκε δια μέσου της αγοράς και τέλος το έκαψαν στην πυρά.

Όταν πλέον αντιλήφθηκαν ότι το φρόνημα των υπολοίπων δώδεκα μοναχών ήταν ακμαίο, και έμεναν στερροί στις θρησκευτικές τους θέσεις, παρ' όλα τα κατ' εξακολούθηση φρικτά βασανιστήρια, ο Λατίνος Αρχιεπίσκοπος οργισμένος φώναζε: «Κακοί κακώς να απωλεσθούν, ως βλάσφημοι». Ακολούθως τους παρουσίασε στο Λατίνο βασιλέα ως αιρετικούς, και εκείνος τους παρέδωσε στον ιεροεξεταστή Ανδρέα, «ως ανώτατον εκκλησιαστικό άρχοντα εν τω βασιλείω», να επιβάλει σ' αυτούς όποιαν ήθελε ποινή.

Η καταδίκη ήταν: «Να δέσουν τους δώδεκα Μοναχούς από τα πόδια, στις ουρές δώδεκα αλόγων, τα οποία αφού τα κτυπήσουν άγρια, να τα αφήσουν να τρέξουν αυτά πρώτα στους στενούς λιθόστρωτους δρόμους της αγοράς της Λευκωσίας, προς εκφοβισμό των Ορθοδόξων, και ακολούθως στη βραχώδη κοίτη του Πεδιαίου ποταμού της Λευκωσίας.

Έπειτα, όπως γράφει κάποιος ανώνυμος χρονογράφος, οι δώδεκα αδαμάντινοι πύργοι της Ορθοδοξίας, «ράβδοις ανηλεώς τυπτόμενοι και τας σάρκας κατατεμνόμενοι», ρίχτηκαν στην πυρά στις 19 Μαΐου 1231, για να αποτελειωθούν. Μετά τη σβέση της πυράς, τα ιερά αυτών λείψανά ανευρέθηκαν απαρανάλωτα. Τότε οι Λατίνοι συσσώρευσαν «πλήθος οστέων ζώων και ακαθάρτων θηρίων επ' αυτών, και το πυρ ανήφθη εκ νέου, έως ου τέλος πάντα μετεβλήθησαν εις τέφραν».

Το μαρτύριο των δεκατριών μακαρίων Πατέρων της ιεράς μονής της Παναγίας της Κανταριώτισσας, κατασυγκίνησε τον Ορθόδοξο κόσμο, τόνωσε τον πολύπαθο και αδούλωτο λαό της Κύπρου, ώστε να μείνει μέχρι τέλους πιστός και ακλόνητος στον πανάκριβο θησαυρό του, την Ορθόδοξή του πίστη.

Καλούμαστε και μείς σήμερα, ο Ορθόδοξος Ελληνισμός της Κύπρου, να στρέψουμε το νου και την ψυχή μας προς αυτές τις άγιες και μαρτυρικές μορφές, και να κρατήσουμε αλώβητη την Ορθόδοξη μας πίστη και την Ελληνική μας ιδιότητα, και να έχουμε πάντα το βλέμμα προς τον Αρχηγό και Τελειωτή της πίστης μας, Χριστό. Με τον τρόπο αυτό, θα έχουμε πάντοτε τη Χάρη Του, σκέπη και βοήθειά μας. Θα μας αξιώσει εδώ στη γη να εορτάσουμε σύντομα την ελευθερία και δικαίωση της μαρτυρικής μας ιδιαίτερης πατρίδας Κύπρου, και όταν θα απέλθουμε από τα επίγεια, θα μας καταστήσει μετόχους της αιώνιας και ατελεύτητης Βασιλείας Του, της Βασιλείας των Ουρανών. ΑΜΗΝ.

Το κείμενο δημοσιεύεται στον επίσημο ιστοτόπο της Εκκλησίας της Κύπρου στις 19 Μαϊου 2021

ΜΡ ΘΥ
οἱ ἁγιοι δεκαδεις ὁσιομαρτυρες της
ἱερας μονης παναγιας καντακας